

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

INSTRUKTIONER 2025-05-23

EBH-gruppen
Miljögiftsenheten, Sg

Ärendenummer
NV-25-028300

Instruktioner för ansökan om statsbidrag för utredning av föroreningsskador år 2026–2027 – inför huvudtillfället den 15 oktober 2025

Innehåll

1.	Inledning	2
1.1.	VIKTIG information inför huvudtillfället den 15 oktober 2025.....	2
1.2.	Definitioner	2
2.	Naturvårdsverkets inriktning för statligt finansierade utredningar	3
2.1.	Förutsättningar för att söka utredningsbidrag den 15 oktober 2025	3
2.2.	Utgångspunkter vid Naturvårdsverkets prioritering av bidraget.....	4
3.	Vad ansökan om bidrag för utredningar ska innehålla	4
3.1.	Följande uppgifter ska finnas med i ansökan för de ansökta objekten .	4
3.2.	Ansvarsbedömning / ansvarsutredning avseende ansökta objekt	5
3.3.	Övriga delar som också ska inkluderas i ansökningshandlingarna.....	6
3.4.	Bilagor som ska bifogas med ansökan.....	7
3.5.	Vad som inte får ingå i ansökan.....	8
4.	Ekonomisk information.....	8
4.1.	Ekonomiska ramar för det aktuella ansökningstillfället	8
4.2.	Utbetalning av bidraget för utredningar.....	9
5.	Information om omfördelning av oförbrukat bidrag för 2025	9
6.	Länsstyrelsens tillgängliggörande av objekten i EBH-stödet	10
7.	När och vart ansökan ska skickas in	10
8.	Information om kompletteringsbegäran.....	10

1. Inledning

Staten bekostar utredning och avhjälpande av föroreningsskador där det inte finns någon som enligt miljöbalken kan hållas ansvarig. Länsstyrelsen ansöker om statsbidrag eller statligt stöd hos Naturvårdsverket, anslag 1:4, anslagspost 1 *Sanering och efterbehandling av förorenade områden*. Hur den statliga finansieringen får användas anges i:

- Naturvårdsverkets senaste regleringsbrev,
- Förordningen (2004:100, bidragsförordningen) om statsbidrag för avhjälpande av föroreningsskador,
- Förordning (2022:98) om statligt stöd till åtgärder för efterbehandling av föroreningsskador,
- Senaste utgåvan av Naturvårdsverkets Kvalitetsmanual för användning och hantering av statlig finansiering till avhjälpande av föroreningsskador,
- Anslagsförordning (2011:223).

1.1. VIKTIG information inför huvudtillfället den 15 oktober 2025

- **Kommande bostadsprojekt beviljas inte utredningsbidrag.**
Naturvårdsverket kommer inte att bevilja statsbidrag för utredning för objekt där åtgärder av förorenad mark inför bostadsbyggande planeras att bekostas med statlig finansiering. Detta gäller oavsett objektets riskklass.
- **Ansökan om omfördelning av oförbrukat bidrag** för redan pågående utredningar ska göras samlat i Tabell C. Utredningsbidrag kan inte omfördelas vid annat tillfälle under året. Orsak till behovet av omfördelning ska alltid anges. Se avsnitt 5.
- **Påminnelse om aktivering i EBH-stödet:** länsstyrelsen behöver i EBH-stödet aktivera samtliga objekt som finansieras/finansierats via 1:4-anslagets ap.1 så att Naturvårdsverket får åtkomst till dem. Se avsnitt 6.

1.2. Definitioner

Utredningsskedet: Enligt senaste utgåvan av Naturvårdsverkets kvalitetsmanual definieras utredningsskedet (2 § 3 bidragsförordningen) som det skede där den utredning utförs som behövs för att avhjälpandeåtgärder ska kunna genomföras. Här ingår MIFO fas 2, förstudie och huvudstudie.

Huvudtillfället, den 15 oktober är det ansökningstillfälle då den största delen av årets budget för utredningar fördelas, och det är vid detta tillfälle som länsstyrelsen ansöker om bidrag för nya större utredningar.

Kompletteringstillfället, den 15 februari är ett mindre ansökningstillfälle, med begränsat budgetutrymme. Länsstyrelserna ansöker här om kompletterande bidrag för redan pågående/initierade objekt, så att dessa kan slutföras utan att behöva pausas. Om länsstyrelsen ansöker om nya utredningar kommer de hamna på kölista, och tas in om budgetutrymme finns efter att pågående/initierade objekt med kompletteringsbehov tagits in.

2. Naturvårdsverkets inriktning för statligt finansierade utredningar

Det statliga bidraget går endast till objekt i riskklass 1 eller 2.

Statsbidrag för utredning kan sökas för alla objekt där det inte finns någon ansvarig verksamhetsutövare.

Det är viktigt med en variation av utredningar. Både sådana utredningar som leder till större och mer kostsamma åtgärdsprojekt, men även sådana som leder till mindre åtgärder. Detta är viktigt för att få till ett jämnt flöde av åtgärder, så att utrymmet på anslaget kan användas effektivt.

I utredningsskedet tar vi inte ställning till om det ansökta objektet i den framtida åtgärdsfasen kommer ses som statsbidrag eller statligt stöd.

Naturvårdsverket ser också ett värde i att arbeta vidare med riskklassning av objekt, dels för att eventuellt avfärda objekt där det inte finns något åtgärdsbehov, och dels för att identifiera objekt där det troligen finns risker som medför åtgärdsbehov. Även för år 2026 välkomnar Naturvårdsverket att länsstyrelsen inkommer med ansökningar om MIFO fas 2-undersökningar.

2.1. Förutsättningar för att söka utredningsbidrag den 15 oktober 2025

Ansökningarna ska avse specifika objekt som ligger i EBH-stödet.

Aktuella ansökningar ska avse bidrag för utredningar (MIFO fas 2, förstudie, huvudstudie).

10 kap miljöbalken ska vara tillämpligt, dvs det kan anses sannolikt att det föreligger en föroreningskada.

Bidraget söks för antingen ett år (2026) eller två år (2026 – 2027). Tvåårigt bidrag avser endast huvudstudier. Ifall länsstyrelsen söker bidrag för två år behöver skälen för detta redogöras för. I undantagsfall kan huvudstudier behöva en längre tid för genomförandet. Om länsstyrelsen ser att mer än två år behövs för att slutföra huvudstudien behöver information om det tillsammans med en motivering framgå i ansökan.

Länsstyrelsen kan ansöka om kompletterande bidrag för att färdigställa redan initierade eller pågående utredningar.

Om länsstyrelsen vill ansöka om bidrag för ett objekt som går in i en ny utredningsfas så ska den fasen planeras att starta år 2026. Länsstyrelsen kan inte söka bidrag för nya utredningsfaser som är planerade att starta år 2027 eller senare.

Länsstyrelserna behöver ta höjd för osäkerheter i sina ansökningar¹. Tids- och kostnadsplanerna i de ansökta utredningsobjekten ska vara realistiska, så att projektförseningar undviks och utredningen kan slutföras enligt ursprunglig plan och gå vidare till nästa skede utan fördröjning, så att takten ökas.

I utredningsskedet jämkas som huvudregel inte utredningskostnaderna², vilket innebär att det endast är möjligt att söka bidrag för utredningar där ansvar saknas

¹ Exempel på vanliga anledningar till att projektförseningar uppstår: hög arbetsbelastning eller omorganisation hos huvudman, upphandlingar som drar ut på tiden, svårigheter att få tillträde till fastigheter.

² Se exempelvis MÖD 2010:17 och Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 11 december 2017 mål nr M 682–17 och 683–17.

enligt 10 kap miljöbalken. Om ansvarig verksamhetsutövare finns, ska denne stå för utredningskostnaderna. När projektet framöver kommer in i åtgärdsfas kan erlagda utredningskostnader avräknas från totalbeloppet vid en så kallad jämkning.

Länsstyrelsen kan söka bidrag för de kommunala huvudmännens upphandling av miljötekniska undersökningar.

Utrednings- eller åtgärdsarbete i det ansökta utredningsobjektet får inte ha påbörjats, eftersom Naturvårdsverket inte beviljar bidrag retroaktivt.

Möjligheten att erhålla bidrag begränsas ytterligare i enlighet med vad som anges i 8 och 8 a §§ bidragsförordningen.

2.2. Utgångspunkter vid Naturvårdsverkets prioritering av bidraget

Bidrag kan endast beviljas till ansökningar där underlaget är komplett utifrån Naturvårdsverkets instruktioner för ansökan om statsbidrag för utredningar och utifrån Naturvårdsverkets kvalitetsmanual.

I avsnitt 3.3 i Naturvårdsverkets nationella plan för prioritering av statlig finansiering till avhjälpande av föroreningskador (utgåva 4) beskrivs hur fördelningen av bidrag till utredningar går till.

3. Vad ansökan om bidrag för utredningar ska innehålla

Länsstyrelsen ska motivera sin ansökan.

Bifogade mallar (Bilaga 1–2) ska användas för att ansöka om bidrag för utredningar av prioriterade förorenade områden.

Det är bra om länsstyrelsen har möjlighet att ansöka om ett antal projekt så att det finns något ”reservprojekt” på ansökningslistan. Anledningen är att det då finns fler projekt att välja bland, ifall det som prioriterats högst av någon anledning inte kan utföras.

Ansökan om eventuellt projektstöd för det aktuella objektet ska ingå i ansökan för respektive projekt.

I de fall länsstyrelsen inte ansöker om några objekt (Bilaga 1, Tabell A) så krävs en tydlig motivering till varför.

3.1. Följande uppgifter ska finnas med i ansökan för de ansökta objekten

- Till huvudtillfället den 15 oktober ifylls samtliga Tabeller A, B och C i Bilaga 1:
 - Tabell A: Sammanställning och rangordning av ansökta utredningsobjekt 2026 och 2027. I denna tabell anges enbart nytt bidrag som länsstyrelsen ansöker om.
 - Tabell B: Redovisning den 15 oktober av ekonomisk prognos för samtliga pågående utredningsobjekt, dvs. sådana utredningar där länsstyrelsen har fått bidrag beviljade för 2025, inklusive sådana

som fått beslut om omfördelning av oförbrukat bidrag från ett annat verksamhetsår till verksamhetsåret 2025³. Ange:

- utredningens namn enligt EBH-stödet,
 - samtliga år som utredningen beviljats bidrag,
 - typ av utredning,
 - redovisning av faktiska samtliga oförbrukade bidrag per den 30 september 2025,
 - prognos/uppskattning av samtliga oförbrukade bidrag uppbundna i avtal per den 31 december 2025 (det faktiska utfallet av 2025 ska redovisas i samband med den ekonomiska årsredovisningen EBH för 2025, som länsstyrelserna skickar in den 31 januari 2026),
 - kortfattad motivering till varför utredningen inte slutförts,
 - information om när utredningen är planerad att slutföras.
- Tabell C: Ansökan om omfördelning av bidrag för redan pågående utredningar görs i denna tabell. Ange⁴:
 - utredningens namn enligt EBH-stödet,
 - typ av utredning,
 - belopp som behöver omfördelas (nedre gräns 50 000 kr),
 - kommun som objektet är beläget i,
 - huvudman,
 - från 2025 – till 2026,
 - orsak till behovet av omfördelning.
 - De uppgifter som förs in i Bilaga 1–2 ska vara hämtade ur EBH-stödet och vara uppdaterade.
 - Naturvårdsverket vill att länsstyrelsen rangordnar de utredningar som bidrag söks för (Tabell A i Bilaga 1). Rangordningen ska utgå ifrån de åtgärder som är mest angelägna utifrån ett hälso- och miljöskyddsperspektiv.

3.2. Ansvarsbedömning / ansvarsutredning avseende ansökta objekt

- Vid ansökan om **MIFO fas 2-undersökning och förstudie** ska länsstyrelsen även upprätta en ansvarsbedömning, och den skrivs direkt i ansökningsmallen i Bilaga 2. En sådan bedömning kan vara översiktlig och anpassas till tillgången på information och utredningsskede (se avsnitt om ansvarsbedömning och ansvarsutredning i kvalitetsmanualen). Länsstyrelsen i Västra Götaland har tagit fram en mall om vad som kan ingå i en ansvarsbedömning vid ansökan om MIFO fas 2-utredning eller

³ Enligt ”Instruktion - Ekonomisk redovisning, EBH, verksamhetsåret 2025”, som skickades ut via e-mejl till länsstyrelserna under vecka 21, 2025.

⁴ Detaljerad information om omfördelningar av utredningsobjekt beskrivs i avsnitt 5 *Information om omfördelning av oförbrukat bidrag för 2025*.

förstudie, och denna mall finns på EBH-portalen under Juridik och ansvar.

- Vid ansökan om **huvudstudie** ska en fullständig ansvarsutredning ha upprättats av tillsynsmyndigheten, och ansvarsutredningen ska bifogas med ansökan. Om länsstyrelsen inte är tillsynsmyndighet ska det framgå av ansökningshandlingarna att länsstyrelsen har granskat ansvarsutredningen och delat tillsynsmyndighetens bedömning. Ansvarsutredningen bifogas ansökan:
 - Ansvarsutredningen ska upprättas enligt mallen i kvalitetsmanualen, Bilaga 1. Beskriv förutsättningarna i enlighet med rubrikerna i mallen.
 - Tillsynsmyndigheten behöver i sin ansvarsutredning förklara att det sannolikt föreligger föroreningsskador på de fastigheter som ska utredas.
 - Resonemang ska föras kring förvaringsfall.
 - Resonemang ska föras kring utredningskostnader som är till nytta för fastighetsägaren.
 - Vid ansökan om huvudstudie föreligger inget behov av att föra resonemang kring eventuell värdeökning enligt 10 kap. 9 § miljöbalken (10 kap. 5 § miljöbalken i dess lydelse före den 1 augusti 2007). Värdeökningsfrågan aktualiseras först i åtgärdsskedet.
- Vid ansökan om nya utredningar måste en sedan tidigare redan upprättad bedömning / utredning av ansvaret uppdateras om den, utifrån dess datering, är äldre än 12 månader. Anledningen till detta är att det tillkommer ny praxis kontinuerligt, samt att bolagsstrukturer, ägarförhållanden till marken och det förorenade områdets avgränsning kan ha förändrats. En ansvarsutredning är således ett levande dokument.
- Observera ett undantag: vid ansökningar för en redan pågående utredningsfas där kompletterande bidrag söks för att kunna slutföra fasen: Då behöver bedömningen / utredningen av ansvaret endast uppdateras om det har skett några förändringar angående ansvaret sedan Naturvårdsverket granskat gällande bedömning / utredning av ansvaret. Vid en sådan situation ska länsstyrelsen skriftligen meddela Naturvårdsverket *att det inte skett några förändringar överhuvudtaget i fråga om ansvaret*. Har något skett som påverkar ansvaret måste bedömningen/utredningen av ansvaret självfallet uppdateras och bifogas ansökan om utredningen.

3.3. Övriga delar som också ska inkluderas i ansökningshandlingarna

- Handläggarträffar och -sammankomster för kunskapsuppbyggnad och kunskapsöverföring inom förorenade områden (t.ex. Sydlänsträffen, Mälarlänsträffen och Norrlänsträffen) beviljas bidrag med stöd av Naturvårdsverkets regleringsbrev för anslag 1:4, anslagspost 1, tredje villkoret.
 - I villkoret anges att *Anslagsposten får användas för att finansiera inventeringar, undersökningar och juridiska bedömningar eller*

andra utredningar som krävs som underlag för att genomföra åtgärder, för kunskapsuppbyggnad och kunskapsöverföring för framtagande av underlag för prioriteringar av framtida avhjälpande- och återställningsinsatser i landet. Anslagsposten får också användas för stärkt arbete med kapacitetshöjning av teknikutvecklingen samt stärkt arbete med kunskapshöjande insatser inom efterbehandling av förorenade områden inkl. sediment.

- Träffarnas innehåll behöver således ha en tydlig EBH-koppling (t.ex. erfarenhetsåterföring, studiebesök på relevanta statligt finansierade bidragsprojekt, kompetensutveckling, demonstration av ny teknik, EBH-relaterad information) så att de främjar kunskapsuppbyggnad och kunskapsöverföring inom området.
- Kostnader för resor, logi och middag får inte ingå i ansökan, utan detta ska bekostas av deltagarna själva.
- Träffarna ska hållas det år som bidraget söks för.
- Inbjudan till träffarna ska även skickas till Naturvårdsverket, SGI och SGU, eftersom det främjar förbättrad samverkan mellan myndigheterna inom EBH-området, men även eftersom Naturvårdsverket finansierar träffarna.
- Programförslag ska bifogas med ansökan (Bilaga 3) till huvudtillfället den 15 oktober 2025.
- Webblänk till den plats på länsstyrelsens webbsida som motsvarar länsstyrelsernas regionala webbsidor för förorenade områden ska anges i länsstyrelsens ansökan vid huvudtillfället den 15 oktober 2025.
- Prioriteringslistan ska dras ut med hjälp av EBH-stödets verktyg för prioriteringslistan, och ska bifogas med länsstyrelsens ansökan till huvudtillfället den 15 oktober 2025 (Bilaga 4). Excelfilen som genereras är i ett format som motsvarar Naturvårdsverkets krav (se Fig.1). Om prioriteringslistan skickas in som pdf-fil till Naturvårdsverket är det viktigt att länsstyrelsen även skickar den i Excelformat. Manual för verktyget finns i EBH-stödet. Om det uppstår problem med uttaget av listan, vänligen kontakta förvaltningen av EBH-stödet.

3.4. Bilagor som ska bifogas med ansökan

- Bilaga 1 - Länsstyrelsen i X läns ansökan om statsbidrag för utredningar av föroreningskador år 2026–2027. Tabell A, B* och C ska fyllas i.
- Bilaga 2 - Beskrivning av respektive utredning (ansvarsutredningar och övriga rapporter som länsstyrelsen hänvisar till i beskrivningarna i Bilaga 2 ska skickas in till Naturvårdsverket via e-mejl).
- Bilaga 3* – Programförslag för handläggarträff 2025 (aktuellt endast för de länsstyrelser som ansöker om bidrag för handläggarträff).
- Bilaga 4* - Aktuell prioriteringslista, som skapats med hjälp av EBH-stödets verktyg för prioriteringslistan, se figur 1 (om prioriteringslistan skickas in som pdf-fil till Naturvårdsverket är det viktigt att länsstyrelsen även skickar den i Excelformat).

**Bilaga 3 och 4, samt Tabell B i Bilaga 1 skickas endast in vid huvudtillfället den 15 oktober 2025.*

Prio	Id (EBH-stödet)	Objekt	Kommun	Primär bransch	RKL	Ansvarig finns	Primär förorening	Fas	Kommentar
1	Id-nummer	Objektets namn enligt EBH-stödet	Kommunens namn	Ange bransch, tex "Sågverk med doppling"	Ange riskklass 1, 2, 3 eller 4	Delvis	Arsenik	Utredning	
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

Figur 1. Bilden visar hur prioriteringslistan ser ut när den skapats i EBH-stödets verktyg.

3.5. Vad som inte får ingå i ansökan

- länsstyrelsernas arbete med projektledning,
- SGU:s upphandling av miljötekniska undersökningar,
- endast genomgång och uppdatering av äldre material,
- upprättande av ansökan inför åtgärdsförberedelse- eller åtgärdsfas,
- den senare projekterings-/åtgärdsförberedelse- eller åtgärdsfasen,
- tillsynsprojekt,
- tillsynsavgifter,
- objekt (oavsett riskklass) där kommande åtgärder av förorenad mark inför bostadsbyggande planeras att bekostas med statlig finansiering,
- nyttiga utredningskostnader. Ifall sådana finns i projektet ska de dras av från ansökt belopp.

4. Ekonomisk information

4.1. Ekonomiska ramar för det aktuella ansökningstillfället

Vid huvudtillfället den 15 oktober 2025 kan Naturvårdsverket **fördela preliminärt cirka 30 miljoner kronor** till utredningar för år 2026.

Lägsta gräns per ansökt objekt per ansökningstillfälle är 500 kronor.

Nedre beloppsgräns för Naturvårdsverkets beslut om omfördelningar mellan budgetår, inom samma projekt, är 50 000 kronor.

För de objekt där det oförbrukade bidraget är lägre än 50 000 kronor ska länsstyrelsen informera Naturvårdsverket om det i Tabell B (men även i den ekonomiska årsredovisningen EBH för 2025, den 31 januari 2026), så att de oförbrukade bidragen går att följa. Länsstyrelsen ska inte ansöka om omfördelning hos Naturvårdsverket när beloppet understiger 50 000 kr utan ska då hantera detta själva (se avsnitt 5 *Information om omfördelning av oförbrukat bidrag för 2025*).

4.2. Utbetalning av bidraget för utredningar

Bidraget betalas ut av Naturvårdsverket till länsstyrelsens bankgirokonto (SCR-konto). Vilket bankgirokonto som används har överenskommits centralt.

Länsstyrelserna får bidragen från huvudtillfället utbetalda efter att bokslut rapporterats i den ekonomiska årsredovisningen EBH till Naturvårdsverket. Utbetalning av bidragen justeras med hänsyn till redovisade oförbrukade obundna bidrag från föregående år. Det innebär att det oförbrukade och obundna bidrag som redan finns hos länsstyrelsen dras av från det belopp som utbetalas från huvudtillfället för det ansökta budgetåret.

I och med att länsstyrelsen använder bidraget accepteras också villkoren för bidraget. Bidrag från kompletteringstillfället betalas ut separat.

Bidrag för utredningar ska användas det eller de år som beslutet gäller för.

5. Information om omfördelning av oförbrukat bidrag för 2025

Oförbrukade bidrag över 50 000 kronor är inte tillåtna att sparas inom en utredning från ett år till ett annat utan att Naturvårdsverket beslutat om omfördelning.

Om utredningen drar ut på tiden (dvs. till kvartal två 2026 eller längre fram) ska länsstyrelsen ansöka om omfördelning av bidraget från 2025 för att få använda det oförbrukade uppbundna bidraget under 2026, inom samma utredning. Ansökan om omfördelning av bidraget ska göras samlat via Tabell C i Bilaga 1 i länsstyrelsens ansökan vid antingen huvudtillfället den 15 oktober, eller vid kompletteringstillfället den 15 februari. Orsak till behovet av omfördelning måste anges i Tabell C.

Länsstyrelsen behöver däremot inte ansöka om omfördelning av beviljat bidrag för redan pågående utredningar för de projekt som pågått under 2025 och där kvarvarande uppbundet bidrag betalas ut av länsstyrelsen till huvudmannen under första kvartalet år 2026⁵. Kostnaderna ska ha uppkommit under år 2025 och vara beräknade att betalas ut i nära anslutning till årsskiftet 2025/2026, allra senast under första kvartalet 2026.

Om omfördelning behövs inom samma utredning för andra år än från 2025 till 2026 måste det specificeras och motiveras tydligt i Tabell C.

⁵ Till exempel att en slutredovisning saknas och/eller att fakturor återstår att betala, men att själva utredningarna/projektarbetet är klara.

Omfördelning under 50 000 kronor endast är möjlig inom samma utredning, och det ska länsstyrelsen göra själv i sin ekonomiska årsredovisning den 31 januari 2026. Information om detta ska också beskrivas i Tabell B.

6. Länsstyrelsens tillgängliggörande av objekten i EBH-stödet

För utredningsobjekt som länsstyrelsen ansöker om bidrag för allra första gången ska länsstyrelsen i EBH-stödet välja ett alternativ i drop-down-listan under Kostnader --> Statligt finansierad utredning⁶. Detta så att Naturvårdsverket får åtkomst till det aktuella objektet i Naturvårdsverkets läsversion EBH-info, och där kan ta del av de dokument som laddats upp för objektet.

7. När och vart ansökan ska skickas in

- Ansökan ska ha inkommit till Naturvårdsverket **senast** den 15 oktober 2025 (huvudtillfället på hösten).
- Ansökan skickas via e-mejl till arende@naturvardsverket.se
- Sätt länets kontaktperson hos Naturvårdsverket som kopia på mejlet.
- I e-mejlets ämnesrad ska ärendenummer NV-25-028300 anges.

8. Information om kompletteringsbegäran

Om det efter Naturvårdsverkets granskning av ansökan föreligger ett behov av komplettering behöver Naturvårdsverket flagga för att länsstyrelsens svarstid blir kort för att den ansökta utredningen ska hinna prövas i fördelningsomgången inför bidragsbeslut.

⁶ Se mer information om aktivering/tillgängliggörande i länsstyrelsernas manual för EBH-stödet.